

КОМПЕТЕНТНОСТЕН ПОДХОД В ОБУЧЕНИЕТО НА БЪДЕЩИ УЧИТЕЛИ – ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИ ПРАКТИКИ ЗА РАЗВИВАНЕ НА УМЕНИЯТА НА БЪДЕЩЕТО

доц. д-р Златина Димитрова, zl.dimitrova@bfu.bg
Бургаски свободен университет

Резюме: В условията на динамична дигитализация, глобална мобилност и културно многообразие подготовката на бъдещите учители се превръща в стратегически приоритет за образователните системи. Компетентностният подход се утвърждава като водеща парадигма, която акцентира върху прилагането на знания в реален контекст и върху развитието на ключови умения като критическо мислене, адаптивност, креативност, дигитална и социална грамотност, професионална рефлексия.

В настоящата статия са разгледани теоретичните основи на компетентностния и на интердисциплинарния подход в обучението на студентите по педагогика. Представени са водещи интердисциплинарни практики, като проектно и проблемно базираното обучение, обрънатата класна стая, STEAM подходът, Design Thinking, симулациите и ролевите игри, които насърчават развитието на уменията на XXI век.

Статията обръща специално внимание на практическото обучение като форма за учене чрез реален опит и подчертава значението на сътрудничеството между университетите и образователните институции. Акцент е поставен върху дейността на Студентски клуб „Мисия УЧИТЕЛ“ при Бургаския свободен университет като устойчива платформа за прилагане на иновации, изграждане на професионална идентичност и ангажиране на студентите по педагогика в реална училищна среда. В заключение се подчертава, че компетентностният подход е не само методологически избор, а необходима визия за подготовка на бъдещи педагози, които вдъхновяват, водят и създават промяната в образователната общност на XXI век.

Ключови думи: компетентностен подход, бъдещи учители, интердисциплинарно обучение, умения на XXI век, учене чрез опит, образователни иновации.

COMPETENCE-BASED APPROACH IN TEACHER EDUCATION – INTERDISCIPLINARY PRACTICES FOR DEVELOPING FUTURE SKILLS

Assoc. Prof. Dr. Zlatina Dimitrova, zl.dimitrova@bfu.bg
Burgas Free University, Bulgaria

Abstract: In the context of dynamic digitalization, global mobility, and cultural diversity, the preparation of future teachers is becoming a strategic priority for educational systems. The competence-based approach is emerging as a leading paradigm that emphasizes the application of knowledge in real-life contexts and the development of key skills such as critical thinking, adaptability, creativity, digital and social literacy, and professional reflection.

This paper explores the theoretical foundations of the competence-based and interdisciplinary approaches in the training of pedagogy students. It presents leading interdisciplinary practices

such as project- and problem-based learning, the flipped classroom, the STEAM approach, Design Thinking, simulations, and role-playing games, all of which foster the development of 21st-century skills.

Special attention is given to practical training as a form of experiential learning, highlighting the importance of collaboration between universities and educational institutions. The paper focuses on the activities of the Student Club „Mission: TEACHER“ at Burgas Free University as a sustainable platform for implementing innovations, building professional identity, and engaging pedagogy students in real school environments.

In conclusion, the paper emphasizes that the competence-based approach is not only a methodological choice but also a necessary vision for preparing future educators who inspire, lead, and create change within the educational community of the 21st century.

Keywords: *competence-based approach, future teachers, interdisciplinary learning, 21st-century skills, experiential learning, educational innovations.*

Въведение

През втората четвърт на XXI век предизвикателствата пред образованието все отчетливо придобиват глобален, комплексен и мултидисциплинарен характер. Новите реалности в обществения живот, а именно повсеместна дигитализация, климатични промени, глобална мобилност и културно многообразие, налагат цялостен анализ на ролята на учителя и преосмисляне на начина, по който се подготвят студентите в педагогическите специалности. В този контекст компетентностният подход се утвърждава като водеща парадигма в съвременното педагогическо образование.

Според доклад на Европейската комисия, „образователните системи трябва да осигурят развитие на комплекс от ключови компетентности, включително критическо мислене, инициативност, работа в екип и дигитална грамотност, които да подготвят младите хора за бъдещето“ (OECD, 2018). Това важи с особена сила за бъдещите учители, от които се очаква не само да предоставят знания, свързани с учебното съдържание, но и да моделират у своите ученици уменията на XXI век.

Компетентностният подход поставя в центъра на процеса на обучение не само знанията, а тяхното приложение в реален контекст, интегрирайки когнитивни, социални и личностни аспекти. Именно чрез мултидисциплинарни образователни иновации студентите – бъдещи педагози, могат да изградят гъвкави, адаптивни и променящи се умения, които да прилагат в различни образователни контексти.

Настоящият доклад си поставя за цел да представи теоретичните основи на компетентностния и на интердисциплинарния подход в обучението на студентите по педагогика, да предложи иновативни практики за формиране на ключовите умения на XXI век и възможности за трансформация в педагогическото висше образование. Изследването търси отговор на въпроса как интердисциплинарното обучение и иновативните педагогически практики могат да се прилагат ефективно при подготовката на бъдещи учители в университетите. Специален акцент е поставен върху изграждането на професионални умения и нагласи, които да отговарят на изискванията на един бързо променящ се свят.

Теоретична рамка на изследването

Компетентностният подход в образованието се утвърждава като водеща парадигма, която поставя акцент не толкова върху натрупването на знания, колкото върху тяхното приложение в разнообразни и реални ситуации. Този проблем е особено актуален у нас във връзка с тенденцията за модернизация в българското образование (Димитрова, 2023: 40). Затова и в Закона за предучилищно и училищно образование е фиксирано изискването за „придобиване на компетентности, необходими за успешна личностна и професионална реализация и активен граждански живот в съвременните общности“.¹

С. Чавдарова-Костова счита, че „въвеждането на понятието „компетентност“ в понятийния апарат на педагогиката позволява поглеждането от друг ъгъл както на целите на образованието, обучението, възпитанието, така и на постигнатите и непостигнати резултати“ (Чавдарова-Костова, 2010: 27). В съвременните условия „когато се говори за компетентност, се визират не само опитните, знаещите, а и тези, които са в процес на усвояване на знания и умения, т.е. компетентността се разглежда в нейния процесуален характер, в процеса на формирането й“ (Чавдарова-Костова, 2022: 10).

Изхождайки от позицията на Е. Стефанова, „компетенциите са ориентирани към конкретна дейност, ситуация или решаване на проблем, при което човек ефективно изпълнява поставени задачи и проявява комплексно владение на специфични знания, умения, поведенчески модели или с други думи достигане на най-висша степен на интелигентност – компетентност“ (Стефанова, 2022: 47).

Според Weinert компетентността е „специфична система от когнитивни умения, мотивации, нагласи и социални компоненти, която дава възможност на индивида да се справя с комплексни задачи в конкретен контекст“ (Weinert, 2001). Ето защо всички субекти в образователния процес споделят мнението, че „само притежаването на определени компетентности дава възможност на човека да се ориентира в съвременното общество, формира способност у личността бързо да отговори на изискванията на времето“ (Димитрова, 2023:47).

В педагогически контекст компетентностният подход цели да формира у бъдещите учители не само академични знания, но и широк спектър от умения, нагласи и ценности, отговарящи на съвременните образователни предизвикателства. В тази връзка прилагането на компетентностния подход в педагогическата дейност е целенасочен процес, който продължава и ще има своето развитие в бъдеще. По думите на С. Чавдарова-Костова ефективното му реализиране „зависи несъмнено от целенасочената подготовка на бъдещите учители и други педагогически специалисти за осъществяването му в образователна среда, както и включването на тази проблематика в продължаващата квалификация на учителите“ (Чавдарова-Костова, 2022: 71).

През последните две десетилетия Европейската комисия формулира и актуализира редица рамки, насочени към определяне на ключови компетентности, които всеки гражданин следва да развие през целия си живот. Най-значимата сред тях е Европейската референтна рамка за ключови компетентности за учене през целия живот (European Commission, 2018), която включва осем основни компетентности, сред които дигитална компетентност, умения за учене, социални и граждански умения, предприемаческа компетентност и др. От особено значение за педагогическото образова-

¹ Закон за предучилищното и училищното образование Обн., ДВ, бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 1.08.2016 г. Чл.5. (1)

ние е и рамката DigCompEdu – Европейска рамка за цифрови компетентности на преподаватели², която дефинира шест области на дигитална педагогическа дейност – от планиране и използване на ресурси до подпомагане на ученето и етично използване на технологии.

В национален контекст, Законът за предучилищното и училищното образование и Националната стратегия за развитие на висшето образование също акцентират върху необходимостта от „ключови умения за реализация в обществен, личностен и професионален план“, което кореспондира с европейските приоритети.

Интердисциплинарният подход се основава на идеята за интегриране на знания, методи и гледни точки от различни дисциплини с цел решаване на комплексни проблеми и изграждане на по-дълбоко разбиране. Според Веане „интердисциплинарното обучение създава условия учениците и студентите да възприемат знанието като единно цяло, а не като изолирани информационни фрагменти“ (Веане, 1997). Сред основните предимства на този подход са развитие на умения за критично мислене и системно разбиране, засилване на връзката между теория и практика, повишена ангажираност и мотивация на учащите.

От друга страна интердисциплинарният подход в обучението създава условия за постигане на високо образователно качество и за изграждане на солидни професионални умения у бъдещите учители. Р. Неминска го определя като „съвременен научен подход, който разкрива възможността за изследване на даден проблем от гледна точка на множество научни перспективи, така че не само да се насочва и развива интересът, но и да се стимулира активността, да се представя ценностната ориентация на проблема, резултатът и приложението“ (Неминска, 2015: 116). Този тип обучение предполага цялостно ангажиране на обучаемите чрез дейности, включващи търсене, осмисляне и обединяване на знания с оглед постигане на образователни цели.

При университетската подготовка на бъдещи учители интердисциплинарният подход създава условия за осъществяването на реални връзки между педагогика, психология, технологии, етика и социални науки. По този начин се подпомага формирането на цялостна професионална идентичност.

Може да се обобщи, че компетентностният и интердисциплинарният подход са взаимно допълващи се и ключови за развитието на съвременната педагогическа подготовка. Те създават условия за формиране на устойчиви професионални профили, които отговарят на динамиката и предизвикателствата на образованието в XXI век. Неслучайно през последните години у нас се наблюдава засилена институционална ангажираност за модернизация на образованието чрез политики, насочени към интегриране на компетентностния подход, дигитализацията и иновациите в обучението. Особено внимание се отделя на подготовката на бъдещи учители в съответствие с очакванията на Образование 5.0 и Европейската рамка за ключови компетентности за учене през целия живот.

Учителят на бъдещето – компетентности и предизвикателства

В контекста на задълбочаващите се социални, технологични и екологични трансформации, образованието на бъдещите учители трябва да отговори не само на настоящите, но и на бъдещите предизвикателства. Компетентностният подход в педагогическата подготовка се утвърждава като необходима основа за развитие на ключови

² European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu, 2017, достъпно на https://joint-research-centre.ec.europa.eu/digcompedu_en, посетено на 7.06.2025 г.

умения, които ще бъдат определящи за професионалната реализация и социалната роля на учителя през следващите десетилетия.

Според доклада „Бъдещето на работните места 2025“ (World Economic Forum, 2025), сред най-ценните умения на бъдещето се открояват аналитичното мислене, гъвкавостта, технологичната грамотност, креативността заедно с лидерството и екологичната отговорност. Тези компетентности не са изолирани качества, а комплексни способности, които изискват цялостна интердисциплинарна подготовка и трансформация на образователните практики във висшето педагогическо образование.

Например, аналитичното мислене и решаването на проблеми са ключови за бъдещите учители не само в преподаването на учебно съдържание, но и при прилагането на педагогическа диагностика и адаптиране на методите спрямо нуждите на учениците. Адаптивността и устойчивостта са свързани с изграждането на емоционална интелигентност и способност за професионално оцеляване в условия на несигурност и промяна. Лидерството и социалното влияние са особено важни за ролята на учителя като двигател на промени в училищната общност и като модел за гражданско поведение.

В съвременния свят, в който технологичната трансформация навлиза трайно в образованието, бъдещият учител трябва да развие и дигитални компетентности – не само за работа с електронни ресурси, но и за критично оценяване на информация, безопасност в онлайн среда и използване на технологии за активно учене. В същото време креативността, любознателността и иновативното мислене са необходими за създаване на вдъхновяваща учебна среда и стимулиране на ученето през целия живот – както у учениците, така и у самия преподавател.

Компетентностният подход в подготовката на бъдещите учители изисква стратегическо интегриране на интердисциплинарни учебни модели, които да надхвърлят предметните граници и да създадат условия за автентично учене, основано на реални проблеми, сътрудничество, рефлексия и отговорност. Само така висшето образование може да подготви учители, които не просто преподават, а вдъхновяват, водят и променят.

За бъдещите учители тези умения не са само желателни – те са необходимост. Учителят в съвременното общество не е единствен източник на знания, а медиатор, фасилитатор и модел за учене през целия живот. Изграждането на професионална идентичност изисква способността да се комбинират педагогически, социални и технологични компетенции в реална образователна среда.

Както отбелязва М. Алексиева, „идентичността на учителя е динамичен процес, който се формира чрез участие в реални педагогически практики, подкрепени от иновации, рефлексия и социално взаимодействие“ (Алексиева, 2024).

Как да развиваме уменията на бъдещето при студентите по педагогика

Въз основа на казаното по-горе, може да се направи изводът, че интегрирането на интердисциплинарни стратегии в обучението на бъдещи учители е не само методологическа необходимост, но и педагогическа инвестиция в устойчиво, рефлексивно и трансформативно образование. В тази връзка ще бъдат представени някои ефективни практики, които могат да бъдат прилагани в обучението на студентите по педагогика.

Проектно и проблемно базирано обучение (PBL)

Проектното базирано обучение дава възможности на бъдещите учители да прилагат интердисциплинарни знания и умения чрез реализация на дългосрочни учебни проекти с практическа насоченост. Проблемно базираното обучение от своя страна ангажира студентите с решаването на реални педагогически казуси, които изискват

критично мислене, екипна работа и аргументиране на решенията. Чрез включването на тези методи в обучението се стимулира образователната мотивация на студентите и тяхната готовност за самообразование. Развиват се умения за самостоятелното вземане на решения в трудна ситуация, професионална рефлексия, саморегулация, сътрудничество, лидерство и самоорганизация (Димитрова, 2023).

Пример: Студентите работят по проект, свързан с разработване на иновативна образователна програма за деца в мултикултурна среда, използвайки данни от психология, социология, педагогика и ИКТ. Така се формира способност за трансфер на знания и за справяне с комплексни педагогически ситуации.

Обърната класна стая (Flipped Classroom)

Технологията на обърнатата класна стая се реализира по формулата: самостоятелно усвояване на новия материал (включително и в онлайн формат), съчетано с практически ориентирани дейности в присъствен формат (Димитрова, 2023). При нея директният трансфер на знания е преместен от груповото образователно пространство към индивидуалното. В същото време тази съвместната образователна среда, в която общуват студентите, е трансформирана в динамично и интерактивно пространство. В него преподавателят действа като фасилитатор (ментор, учител, консултант) и помага на обучаемите да прилагат изучаваната теория на практика, да развиват умения за по-нататъшна самостоятелна работа, обучение и развитие.

Тази стратегия развива умения за самостоятелно учене, дигитална грамотност и отговорност към собствения напредък. За бъдещите учители това е възможност да изследват и прилагат съвременни дидактически модели, да се научат да структурират съдържание за онлайн и хибридни формати и да наблюдават динамиката на взаимодействие в клас.

Пример: Студентите предварително гледат видеолекция за съвременни стратегии за управление на класната стая, а в присъственото занятие симулират конкретни ситуации с „труден ученик“, като прилагат наученото и получават обратна връзка от преподавателя и колегите.

STEAM подход

STEAM подходът (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) насърчава интегрираното учене чрез решаване на реални проблеми, креативност и технологично мислене. В обучението на студентите по педагогика той може да се използва за създаване на уроци и проекти, в които се преплитат математическа логика, художествена изразност и дигитални умения. Тези разработки могат да се реализират в реална учебна среда в партньорски детски градини и училище по време на задължителната педагогическа практика на студентите или в нарочно организирани работилници. Това не само развива интердисциплинарна култура, но и стимулира иновации в педагогическото мислене на студентите.

Проект: Студентски екипи проектират STEAM урок на тема „Космосът“ за ученици в начален етап, като съчетават конструиране на ракета от рециклирани материали (инженерство и изкуства), измерване на разстояния (математика), и работа със симулация за планети (технологии).

Design Thinking в образованието

Design Thinking представлява методология за решаване на сложни проблеми чрез етапи на емпатия, дефиниране, идеи, прототипиране и тестване. Прилагането му в педагогическата подготовка има висока ефективност, тъй като обучава студентите да мислят като „дизайнери на образователна среда“ – създаващи решения, съобразени с реалните потребности на учениците (Razzouk, Shute, 2012). Този подход насърчава

емпатично мислене, креативност и ангажираност – умения, които са фундаментални за учителя на бъдещето.

Пример: Студентите работят по проект за проектиране на учебна среда за ученици със специални образователни потребности като провеждат интервюта със специални педагози, ресурсни учители и родители на деца със СОП. Анализират техните преживявания, трудности и нужди в училищната среда. Гледат и видеоматериали, отразяващи реални класни стаи.

Симулации и ролеви игри

Симулациите и ролевите игри в обучението по педагогика създават възможност за експериментиране в контролирана, но автентична среда. Те позволяват на бъдещите учители да преживеят различни педагогически роли, да вземат решения в реално време и да усъвършенстват комуникативни и организационни умения (Dicker et al., 2014).

Пример: Провежда се симулация на педагогически съвет, в който студентите влизат в роли на учители, директор, психолог и родител, за да дискутират случай на училищен тормоз. Тази задача развива емоционална интелигентност, емпатия, стратегическо мислене и професионално поведение в екипна среда.

Интердисциплинарни иновации чрез сътрудничество с институциите

Съвременното педагогическо образование не може да бъде ефективно без активното взаимодействие с реалната образователна практика. Интердисциплинарният подход изисква надграждане на академичната подготовка с практически опит, придобит в контекст, близък до реалната професионална среда. В този смисъл сътрудничеството между висшето училище и образователните институции (детски градини, училища, центрове за подкрепа на личностното развитие, НПО, общини и др.) е основополагащ елемент за изграждане на бъдещите учители като адаптивни, иновативни и социално отговорни професионалисти.

Практическо обучение като възможност за учене чрез реален опит

Практическото обучение на студентите по педагогика дава възможност те да прилагат наученото в реални условия и да се подготвят за предизвикателствата на учителската професия. То е задължителна част от подготовката в педагогическите специалности и се регламентира в Наредбата за държавните изисквания за придобиване на професионална квалификация „учител“³ от 2016 г., актуализирана през 2021 г. Практическият модул в учебния план свързва теорията с практиката и помага на бъдещите учители да израснат професионално, като изграждат увереност, гъвкавост и отговорност. Чрез задължителните текуща и стажантска педагогическа практика студентите прилагат дидактически модели в автентични условия, усвояват стратегии за индивидуализиране на обучението, развиват умения за рефлексия, професионална комуникация и работа в екип.

Сътрудничеството с т.нар. базови учители, които изпълняват ключова роля в практическата подготовка на студентите по педагогика, е от съществено значение за осъществяването на качествено университетско обучение. Те биха могли „да предоставят идеи за реализиране на проектно базирано обучение, проблемно базирано обучение, както и разнообразие от казуси, взети директно от тяхната практическа действителност, като ги предоставят на студентите за анализ и оценка“ (Димитрова, 2024).

³ Наредба за държавните изисквания за придобиване на професионална квалификация „учител“, МОН, 2016. <https://lex.bg/bg/laws/ldoc/2136927893>

Подобно взаимодействие позволява обогатяване на учебния процес чрез автентични педагогически ситуации и диалог между академичната и училищната среда.

Практическото обучение може да бъде надградено чрез участие на бъдещите педагози в училищни проекти, наблюдение на иновативни образователни практики, фасилитиране на занимания под супервизия и участие в педагогически изследвания, осъществявани в сътрудничество с институциите-партньори.

Студентски клуб „Мисия УЧИТЕЛ“ – иновации в реална образователна среда

Ключова платформа за интердисциплинарни иновации в обучението на бъдещи учители е Студентският клуб „Мисия УЧИТЕЛ“ при Бургаския свободен университет. Той функционира като среда за неформално учене, професионално израстване и социална ангажираност на студентите педагози. Клубът реализира множество инициативи, които свързват академичната подготовка с реалната образователна практика. Студентите участват в работилници, педагогически ателиета, конкурси и събития, насочени към детското четене, STEM подхода, приобщаващото образование и позитивната училищна култура.

Участието на студентите в инициативи в реална учебна среда допринася за развитието на педагогически умения, лидерство, работа в екип и способност за справяне със съвременни образователни предизвикателства. Както отбелязва Fullan, „учителите на бъдещето ще трябва не само да владеят съвременни технологии и стратегии, но и да бъдат лидери на промяната в общността, в която преподават“ (Fullan, Langworthy, 2014). Тази роля може да се изгради само чрез преживяване на автентични педагогически ситуации в сътрудничество с реални институции.

Заключение

В съвременното образователно пространство, белязано от ускорени технологични и социални промени, подготовката на бъдещите учители изисква стратегическо преосмисляне. Компетентностният подход се утвърждава като устойчива основа за изграждане на професионализъм, който надхвърля границите на предметното знание и обхваща ключови умения като критично мислене, дигитална грамотност, креативност, адаптивност и професионална рефлексия.

С цел повишаване на професионалната компетентност на студентите по педагогика университетите в страната обновяват учебните си програми чрез включване на STEM модули, образователни иновации и стажове в иновативни училища. Практическото обучение в реална образователна среда, съчетано с използването на съвременни дигитални платформи, дава възможност на студентите не само да прилагат знанията си, но и да развият собствен стил на преподаване. Допълнителни стимули, като стипендии за приоритетни педагогически специалности, допринасят за привличането и задържането на мотивирани млади хора в учителската професия.

Особено значимо е партньорството между университетите и образователните институции, което осигурява автентична и ангажираща практика. В този контекст дейността на Студентски клуб „Мисия УЧИТЕЛ“ при Бургаския свободен университет се откроява като пример за устойчив модел на професионално развитие чрез жива връзка между теорията и практиката. Инициативите на клуба развиват лидерство у бъдещите учители и ги подготвят да бъдат активни участници в трансформацията на образованието.

В заключение, компетентностният подход не е просто методически избор, а стратегическа визия за бъдещето на образованието. Той формира учители, които не само преподават, но вдъхновяват, не просто следват промяната, а я създават – с отговорност, въображение и отдаденост на мисията „УЧИТЕЛ“.

Използвана литература

- Алексиева, М.** (2024) Мултидисциплинарни иновации за социални промени: STEM ученето като катализатор за трансформация в образованието, Международна научна конференция „Мултидисциплинарни иновации за социални промени: образователни трансформации и предприемачество”, 392–403, ISBN: 978-619-253-038-9
- Димитрова, Д.** (2024) Мултидисциплинарни иновации и практики в подготовката на бъдещ начални учители, Международна научна конференция „Мултидисциплинарни иновации за социални промени: образователни трансформации и предприемачество”, 412–418, ISBN: 978-619-253-038-9
- Димитрова, Зл.** (2023) Дигитална трансформация – компетентност и креативност в детската градина и в училище, ЕКС ПРЕС – Габрово, ISBN 978-954-490-767-9.
- Неминска, Р.** (2015) Методи на интердисциплинарното обучение. Българско списание за образование, бр. 2, 115-125.
https://www.elbook.eu/images/9_Rumiana_Neminska.pdf
- Стефанова, Е.** 2022. Интерактивна система за овладяване на медийни компетенции при взаимодействието „човек-общество“ в първи клас. В. Търново. УИ „Св. св. Кирил и Методий“.
- Чавдарова-Костова, С.** 2010. Съвременни предизвикателства пред интеркултурното възпитание. С. ИК „Образование“.
- Чавдарова-Костова, С.** 2022. Наръчник за прилагане на компетентностния подход в обучението на бъдещи учители. МОН.
- Beane, J. A.** (1997). *Curriculum Integration: Designing the Core of Democratic Education*. New York: Teachers College Press.
- Dieker, L. A., Rodriguez, J. A., Lignugaris/Kraft, B., Hynes, M. C., Hughes, C. E.** (2014). **European Commission.** (2018). *Key competences for lifelong learning*. Brussels. ISBN 978-92-76-00476-9. doi:10.2766/569540
- Fullan, M., Langworthy, M.** (2014). *A Rich Seam: How New Pedagogies Find Deep Learning*. London: Pearson.
- OECD.** (2018). *The Future of Education and Skills: Education 2030*. Paris.
- Razzouk, R., Shute, V.** (2012). *What Is Design Thinking and Why Is It Important? Review of Educational Research*, 82(3), 330–348. DOI: 10.3102/0034654312457429
- Weinert, F. E.** (2001). The concept of competence in educational contexts. В: E. Klieme, J. Hartig & D. Rauch (eds.) *Assessment of Competencies in Educational Contexts*. Göttingen: Hogrefe
- World Economic Forum** (2025) THE FUTURE OF JOBS REPORT, ISBN 978-2-940631-90-2.
https://reports.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_Report_2025.pdf [Viewed 2026-5-11].